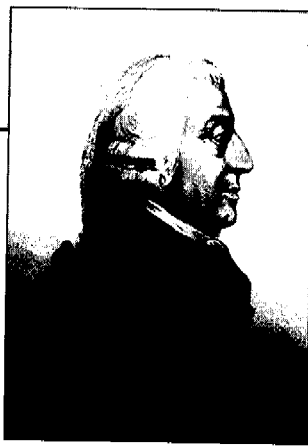

مقاله این بخش:
ژورنال مجله علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

آدام ایت
دیوید سارنوف

این بخش به شناخت اندیشه های صاحب نظران و نویسندگان مدیریت و همچنین پیشگامان مدیریت و بنیانگذاران شرکت ها اختصاص دارد. در هر شماره به معرفی آثار و اندیشه های یکی از مهمترین و با نفوذترین نویسندگان مدیریت و همچنین معرفی یکی از موفق ترین رهبران کسب و کار خواهیم پرداخت.

گروه مترجمان میثاق مدبران
info@MisaqModiran.com

آدام اسمیت

متمركز بر الهیات، اصول اخلاقی و علم حقوق بودند.

در سال ۱۷۶۳ و پس از چاپ نخستین کتابش تحت عنوان نظریه دیدگاه‌های اخلاقی اسمیت شهرت بیشتری پیدا کرد و بسیاری از دانشگاه‌های اروپایی خواهان آن شدند که او به تدریس در این مراکز بپردازد. این امر باعث شد که او با فلاسفه و متفکران بسیاری از جمله ولتر و روسو دیدار کند. او بعد از بازنشستگی به زادگاهش بازگشت تا کتاب معروفش یعنی ثروت ملل را به رشته تحریر درآورد.

در سال ۱۷۷۸، اسمیت سمت کمیسیونر گمرکات اسکاتلند را پذیرفت و در سال ۱۷۸۷ نیز به عنوان استاد ارشد دانشگاه گلاسکو منصوب شد. اگرچه اسمیت تصمیم داشت آثار دیگری را نیز منتشر کند اما فقط چند مرتبه نسخه‌هایی اصلاح شده از کتاب ثروت ملل را ارایه کرد. اسمیت علیرغم ذهن حساسی که داشت هرگز ازدواج نکرد. او بعد از مرگ مادرش تا سال ۱۷۹۰ با عمه‌اش زندگی کرد.

■ پیشینه تاریخی

برای درک کامل تفکرات اسمیت، باید کمی با پیشینه او آشنا شویم. او بسیاری از متفکران بانفوذ و تأثیرگذار عصر خود را می‌شناخت و بخش زیادی از وقتش را در لندن به مباحثه و مناظره با آنها می‌گذراند. بدون شک کتاب ثروت ملل او برگرفته از این مباحث است.

در اواخر قرن ۱۷ و قرن ۱۸، علاقه بسیار زیادی نسبت به نظریه «قانون طبیعت»^۵ وجود داشت. علوم طبیعی با انتشار کتاب نیوتن در سال ۱۶۸۷ رواج یافتند که این امر باعث کشف بسیاری از قوانین طبیعی شد که راهنمای اقدامات و فعالیت‌های مردم بودند. در عین حال، میزان انتقاد از قوانین دولت‌ها به اوج خود رسیده

آدام اسمیت^۱ (۱۷۹۰-۱۷۲۳) پر فروش‌ترین کتابش را در سال ۱۷۷۶ منتشر کرد که نام کامل آن جستاری در ماهیت و علل ثروت ملل می‌باشد و ما آن را با نام ثروت ملل می‌شناسیم. این کتاب همچنان به عنوان یکی از مهم‌ترین کتب عصر ما تلقی می‌شود. این کتاب دو موضوع مهم فلسفی را دنبال می‌کند: ارزش برتر آزادی فردی و دنبال کردن منافع فردی که در نهایت به نفع منافع اجتماعی هستند.

۱۷۲۳. تولد.

۱۷۴۸. انتصاب به عنوان استاد رشته ادبیات در دانشگاه ادینبورگ^۲ اسکاتلند.

۱۷۵۱. انتصاب به عنوان پروفیسور رشته ادبیات در دانشگاه گلاسکو^۳ اسکاتلند.

۱۷۶۳. انتشار کتاب نظریه دیدگاه‌های اخلاقی

۱۷۷۸. قبول سمت کمیسیونر در گمرکات اسکاتلند.

۱۷۸۷. انتصاب به عنوان استاد ارشد دانشگاه گلاسکو.

۱۷۹۰. درگذشت.

■ زندگی و دوران شغلی

اسمیت در کربالدی^۴ اسکاتلند به دنیا آمد و مادرش که بیوه شده بود، سرپرستی آدام را به عهده گرفت. اسمیت در حالی که تنها ۱۴ سال سن داشت، برای تحصیل در رشته ریاضیات و فلسفه اخلاق وارد دانشگاه گلاسکو شد. در سن ۱۷ سالگی او وارد دانشگاه آکسفورد شد. در سال ۱۷۴۸ او به عنوان استاد ادبیات ادینبورگ و سپس در سال ۱۷۵۱ به عنوان پروفیسور رشته ادبیات دانشگاه گلاسکو نایل گردید. یک سال بعد او به عنوان پروفیسور فلسفه اخلاقی مفتخر گردید و اگرچه به دلیل یک بیماری عصبی از قدرت تکلم خوبی برخوردار نبود و برخی کلمات را مبهم ادا می‌کرد، اما به یک استاد خوش نام تبدیل شد. سخنرانی‌های او عمدتاً

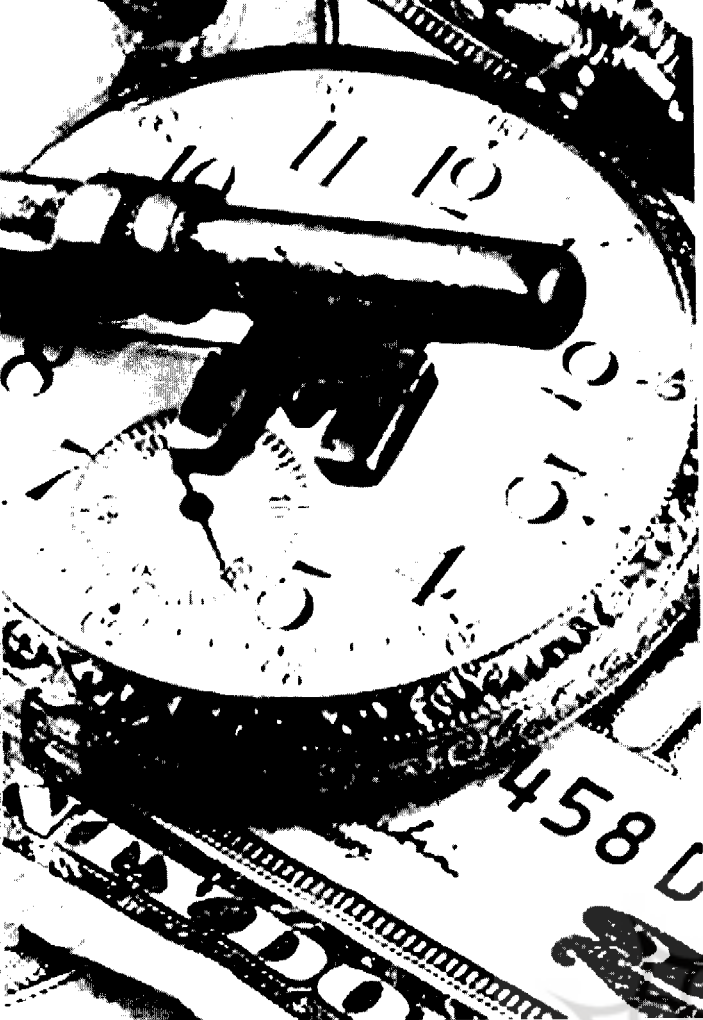
1-Adam Smith

5-natural law

2-Edinburgh

3-Glasgow

4-Kirkcaldy

بود و نظریه نظام طبیعت طرفداران بسیاری را در جوامع و حتی دولت‌ها پیدا کرد. اینها ایده‌هایی بودند که بسیاری از متفکران آن دوران دنبال می‌کردند و آدام اسمیت هم یکی از آنها بود. این ایده که جامعه انسانی مبتنی بر نظام طبیعت است، باعث ترویج فردگرایی شد. مفهوم سیستم اقتصادی آن دوران نیز مبتنی بر منابع فردی بود نه کنترل دولت. این موضوعی است که محوریت کتاب ثروت ملل را تشکیل می‌دهد و بعدها زمینه‌ساز تحولات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی فراوانی گردید.

ثروت ملل برگرفته از افکار متفکران فرانسوی بود مبنی بر این که تمامی قدرت انسان، تغییرناپذیر و برگرفته از اصول اخلاقی طبیعی و قوانین فیزیک است. این قوانین که ذاتاً الهی هستند، نمایانگر مبنایی هستند که دولت‌ها می‌توانند به کمک آنها فعالیت‌هایشان را به شکلی طبیعی انجام دهند و به اهداف خود نایل شوند. این امر هم باعث تحقق اهداف و هم تحقق مصالح اجتماعی می‌گردد. اسمیت هرگز مشخصاً از عبارت «اقتصاد آزاد»^۶ استفاده نکرد اما معروفیت کتاب او به دلیل ترغیب به عدم مداخله دولت‌ها در فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و بازرگانی است. اقتصاد آزاد برای نخستین مرتبه توسط فرانسوی‌ها به کار برده شد و الزاماً بدان معنا است که دولت باید اجازه دهد تا هر کار اقتصادی از جمله تجارت، تولید محصولات و کیفیت و کمیت محصولات انجام شود. این فلسفه در تمام طول قرون ۱۸ و ۱۹ رواج داشت و در این فلسفه فرض بر آن بود که:

- ❖ اگر اجازه داده شود قوانین طبیعی آزادانه اعمال شوند، بهترین جامعه ممکن ایجاد خواهد شد؛
 - ❖ منفعت افراد نهایتاً در گروه منافع و مصالح عمومی است؛
 - ❖ همه انسان‌ها به صورت برابر و مساوی متولد می‌شوند.
- نگارش کتاب ثروت ملل ۱۰ سال تمام به طول انجامید و بسیاری از دولت‌ها و علاقه‌مندان به قوانین انحصاری، در همان زمان ایده‌های اسمیت را به چالش کشیدند.

❖ قانون کار

قانون طبیعت مد نظر اسمیت شامل «قانون کار»^۷ هم بود. بر این اساس، محیط پیرامونی و بیرونی می‌تواند مواد لازم برای امرار معاش انسان را در ازای کار انسان در اختیار آن قرار دهد و بنابراین همه انسان‌ها حق دارند تا برای امرار معاش خود کار کنند. دولت‌ها تنها باید اجرای قوانین طبیعی را تسهیل کنند و امکان کار کردن

آزادانه انسان را فراهم آورند.

این گونه فرض می‌شود که قوانین طبیعی همانند قوانین ریاضی کار می‌کنند. آنها باید نظمی را برقرار سازند که هم به نفع افراد است و هم به نفع جامعه. از نظر اسمیت و دیگر اقتصاددانان و فلاسفه هم عصر او، فردگرایی به معنای رها شدن از قید و بندها، داشتن حق فعالیت‌های آزاد اقتصادی و حق اخذ مالیات توسط دولت‌ها تلقی می‌شد.

❖ سیستم تقسیم‌بندی کار

اسمیت مثال‌های بسیاری را در خصوص مزایای تقسیم‌بندی کار ارایه می‌کند. عقاید او مبتنی بر دوران زندگی او تا پیش از سال ۱۷۶۰ بوده‌اند. او نمی‌دانست که بکارگیری ماشین‌آلات، بیش از پیش تقسیم‌بندی کار را منطقی می‌سازد و حتی گاهی اوقات آن را به یک ضرورت صرف و تغییرناپذیر تبدیل می‌نماید.

❖ سازار براد

در تمام طول کتاب ثروت ملل تر اصلی اسمیت ناکارآمدی

6-laissez faire
7-law of labor

همیشه از اسمیت به دلیل عدم تمرکز بر اصول اخلاقی در کتاب ثروت ملل انتقاد می‌شود. البته اسمیت تصور می‌کرد خوانندگان با دیدگاه‌ها و اصول اخلاقی او که در کتاب قبلیش یعنی نظریه دیدگاه‌های اخلاقی بیان کرده آشنا هستند. این کتاب به دنبال نشان دادن و یافتن دیدگاه‌های اخلاقی اسمیت در فرضیاتش بود.

■ آدام اسمیت در یک نگاه

ثروت ملل تأثیر عمیقی بر تاریخ انگلیس داشته و کمک شایانی به شکل‌گیری یک نظام اقتصادی و اجتماعی بر اساس فردگرایی و قوانین طبیعت کرده است.

ایده‌های اسمیت بعدها نیز مورد عنایت بسیاری از متخصصان کسب و کار قرار گرفتند. البته اسمیت شاهکار خود را قبل از انقلاب صنعتی نگاشته است ولی هدفش مقابله با سیاست‌های تحدیدکننده دولت‌ها و سوءاستفاده آنها از قدرت بوده است. اسمیت در کتاب نخست خود یعنی نظریه دیدگاه‌های اخلاقی صرفاً به موضوعات و اصول اخلاقی پرداخته است.

اسمیت یک رادیکال اجتماعی در دوران خودش بود که همیشه عدالت و آزادی را دنبال می‌کرد. از منظر مدرن امروز، شاید دیگر نتوان آن مبنای قوانین طبیعی را یافت اما با این وجود، او بدون این که از آینده خبر داشته باشد، نکاتی بسیار مهم و کلیدی را به ویژه در خصوص رقابت‌های اقتصادی و صنعتی بیان کرده است. به هر حال، کتاب ثروت ملل یک کتاب مرجع است که تحلیل‌های ارایه شده در آن، دنیای اقتصادی و اجتماعی ما را شکل داده است.

دخالت دولت‌ها هم در تجارت ملی و هم در تجارت بین‌المللی بود. او معتقد بود بازار آزاد، مشتری‌مدار است و دارای ساز و کارهایی است که می‌توان به کمک آنها آزادانه دست به انتخاب برای خرید محصولات زد. اگرچه دادلی نورث^۸ اولین کسی بود که به مزایای بازار آزاد برای فروشندگان محصولات اشاره کرد، اما اسمیت به این نکته اشاره کرد که خریداران نیز به اندازه فروشندگان از مزایای بازار آزاد بهره می‌برند و در نتیجه، تجارت بین‌المللی به یک منشأ سودآوری هم برای واردکنندگان و هم برای صادرکنندگان تبدیل خواهد شد.

اسمیت نگرش مثبتی در مورد نقش بازار آزاد در دستیابی به تجارت جهانی داشت. او استدلال می‌کرد که هر ملتی باید بر عرصه‌های صنعتی تمرکز کند تا به یک مزیت رقابتی دست یابد. این عقاید مورد تأیید بسیاری از اقتصاددانان آن دوران همچون ریکاردو^۹ و مالتوس^{۱۰} نیز قرار داشتند و امروزه نیز می‌توان چنین عقایدی را در دیدگاه‌های استراتژی‌پردازان معاصر همچون کارمایکل پورتر^{۱۱} در خصوص مزیت رقابتی شاهد بود.

برای اطلاعات بیشتر

کتاب:

«نظریه دیدگاه‌های اخلاقی»، کاند هاگبونسن، ۱۲، ۲۰۰۲
 «نگاهی به طبیعت و علل شکل‌گیری ثروت ملل»، گردآوری
 دیدگاه‌های آدام اسمیت، ۱۹۹۳

8-Dudley North
 9-Ricardo
 10-Malthus
 11-Michael Porter

12-Kund Haakbonsen

آدام اسمیت

آدام اسمیت